

Гласоводител и за идващите избори

Георги Ганев

Макар и неочаквано рано и със силно стъстяване на сроковете, и тази година екипът на ЦЛС се зае със задачата да подготви и пусне онлайн поредното издание на инструментите *Гласоводител* и *Гласоследител*. Тези два инструмента дават възможност на гражданите да прегледат по един сравнително хладнокръвен, лишен от емоции и риторика начин степента на съвпадение на техните лични предпочитания за конкретни минали или обещани бъдещи политически решения с тези на различните партии. Това става чрез изразяване на мнение – във формата на „за“, „против“ и „неутрален“ – по известен брой конкретно и ясно формулирани предложения за политикови решения, било то вече взети от отиващия си парламент в явно гласуване в пленарна зала или възприети от партии в техните предизборни платформи. След това изразените от гражданина мнения се сравняват с реално случилите се гласове на партиите в изминалия мандат или с техните позиции по различните предложения за идния мандат и се получават ясно дефинирани дистанции на съответния гражданин от всяка партия. В случая на *Гласоследител*, партията с най-малка дистанция от съответния човек е всъщност тази, която в най-висока степен е представлявала неговите политически предпочитания през изминалия мандат. В случая на *Гласоводител*, партията с най-малка дистанция е тази, чиито идеи за бъдещи политики са най-близо до тези на попълващия.

Картината, която тези два инструмента дават, е много интересна и много показателна, а често и изненадваща за потребителите и на двата инструмента. Но също така самото създаване на инструментите, което обикновено остава скрито за публиката, навежда на много сериозни мисли за същината на българския политически живот. Взета назаем от холандци, идеята за *Гласоводител* вече се прилага за трети път в България след 2005 и 2009. Тази идея почива на изходното убеждение, че партиите в една съвременна демокрация предлагат на избирателите определени политически платформи, стремят се да се отличават една от друга по естеството на предлаганите политики, по изходните си ценности, по ангажираността си към интересите на една или друга част от обществото. Вкратце, идеята почива на убеждението, че политическият избор е в голяма степен рационален и е въпрос на преценка от страна на избирателите, основана на разум и премисляне. Съответно ролята на чистите емоции, на повърхностната риторика, на състезанието по имидж, макар и много съществена, е все пак по-малка.

За Холандия това убеждение може и да е вярно. Но огромните трудности, с които вече за трети път се сблъсква изготвянето на *Гласоводител* в България навеждат на мисълта, че у нас действителността е може би малко по-различна. С изключение на своите собствени инициативи и предложения, партиите почти неистово се опитват да не заемат изрични позиции по различните предложения, да не се ангажират с ясни аргументи и с ценностно приемане или отхвърляне на конкретни предложения. Състезанието между тях, става все

по-ясно, не тече в плоскостта на предлагане на избирателите на различни менюта от рационално премислени и ценностно обосновани политики, представляващи ясни интереси на различни части от обществото. Състезанието е предимно в областта на емоциите, имиджа, ПиАр-а, мъглявите твърдения за всеобщо благо или за лошотията на опонента. Всяка партия се опитва да представи своите решения, предложения и личности по един тотален начин – изберете нас, защото ние ще подобрим всичко и ще дадем на всички, като най-често това става с обещания за повече държавни разходи за каквото изглежда популярно в момента. Нито една партия не се ангажира с рационалност – т.е. със заемане на позиция кое е по-важно и кое е по-малко важно, с определяне на приоритети, което по дефиниция означава и определяне на не-приоритети. Нито една партия не изглежда да се държи по начин, който да подсказва осъзнаването на простия факт, че ресурсите за правене на политики все пак са оскъдни и избирането на едни неща пред други е неизбежност.

Разбира се, това поведение на българските партии е вероятно огледало на поведението и предпочитанията на българските граждани. Но почти сигурното следствие от него са неминуемо разочарование на всички от поредното управление.